

Wat een mooi thema heb je weer te pakken, ik ben heel benieuwd naar je nieuwe roman. En ja, wie is er nu niet gek op de donkere tinten en passies van Caravaggio? Ik heb ooit tegenover een echte, levensgrote Caravaggio gedineerd, misschien is dat een leuk verhaal om te vertellen. Ik kopieer hieronder een fragment uit mijn dagboek van augustus 2010. Lieve groet uit een mistig Bergen, Joke

9 augustus 2010

Zittend achter mijn bureau kan ik nog net een glimp opvangen van de middeleeuwse burcht op de heuvel pal tegenover ons. Tijdens een eerder ritje door de omgeving ontdekten we dat die burcht nu een hotel is, met een groot zwembad erbij, maar de prestigieuze aanblik deed vermoeden dat een bezoek ongetwijfeld een zeer kostbare aangelegenheid zou zijn. Vanmiddag steeg de temperatuur echter dermate en werd mijn blik zo vaak naar de indrukwekkende burcht en het vermeende zwembad aan de overkant getrokken, dat we besloten alle economische overwegingen overboord te gooien en de stoute schoenen aan te trekken. In onze sjiekste kleren, en met onze zwempakken en handdoeken in een tas, reden we naar de andere kant van de heuvel. Na de met cypressen omzoomde oprijlaan opgereden te hebben, stapten we tamelijk beschroomd uit onze oude Volvo, die ineens wel erg detoneerde met de middeleeuwse pracht en praal om ons heen. Niemand te zien. Aarzelend liepen we door naar het aan de voorzijde van het kasteel gelegen zwembad en troffen daar de kasteelheer aan. Die was daar met slangen in de weer, gadeslagen door zijn stokoude moeder, die in de schaduw van de bomen zat. Verder geen gast te bekennen. Was het hotel wel open? Kwamen we wel gelegen? De eigenaar was een rijzige man van 75 jaar, zo bleek later, aan wie ik in mijn allerbeste italiaans vroeg of we hier iets konden eten, en misschien ook een duik in het zwembad mochten nemen?

Na kort overleg met zijn vrouw, die zich ergens in de burcht ophield, werd ons verzoek ingewilligd, mits we 'met een beetje pasta en vlees genoeg zouden nemen'. Wij wel, want ons was het vooral om het koele water van het zwembad te doen. En dus installeerden we ons op het door bloeiende rozen en orleanders omringde terras, namen de ene na de andere duik, totdat de avond begon te

vallen, en de kasteelheer een fles witte wijn van eigen oogst voor ons neerzette. Terwijl de hemel boven de heuvels langzaam rood kleurde, kleedden we ons aan en namen plaats op het terras, waar behalve de wijn ook enkele hapjes bereid van geitenkaas met verschillende kruiden klaar stonden. De wijze van presenteren, en vooral de smaak van de wijn en de amuse gueule deden bij ons het vermoeden rijzen met een erg goede kok te maken te hebben. We konden het nog steeds niet goed rijmen. Het oude kasteel, de schitterende plek, de bloementuinen, het zwembad, de hoffelijke bediening: waarom waren wij dan de enige gasten? De aristocratische man vertelde hoogleraar geologie in Rome te zijn geweest, en na zijn pensioen dit kasteel, dat vroeger een klooster was geweest, te hebben gekocht, waar hij samen met zijn dochter Serena de scepter zwaaide. De burcht had achttien slaapkamers, en het kasteel werd vooral voor grote bruiloftsfeesten van rijke Romeinse families afgehuurd. Dochterlief bleek zowaar een diploma van de kookschool van Paul Bocuse op zak te hebben, zo'n beetje de allergrootste naam op culinair gebied in Frankrijk.

De eigenaar bleek niet alleen een goede kok, maar ook een boeiende verteller en kenner van oude kunst te zijn. Na een gesprek over de vele overeenkomsten – gebruik van licht, voorliefde voor zwart - tussen Caravaggio, Goya en Rembrandt, stelde hij ons glimlachend voor naar binnen te gaan om aldaar het diner te gebruiken; hij wilde ons nog iets bijzonders laten zien. We volgden gedwee, maar toen we de gelagzaal van de monniken met kroonluchters en middeleeuwse meubelen betraden kwamen, bleven we verbaasd stilstaan. Aan de hoge muren hingen diverse oude werken van 16^e eeuwse meesters als Lorenzo di Viterbo en andere streekgenoten. Maar het schilderij dat onmiddellijk onze aandacht trok, en waarop twee zonen hun ouders liefdevol op hun rug dragen, bleek een doek van Caravaggio zelf te zijn, althans zo vertelde onze gastheer; zijn opa had het schilderij zo'n honderd jaar geleden op een veiling in New York gekocht. Was het Aeneas die zijn vader op zijn schouders draagt? We zien de zonen op hun rug een zandweg aflopen; het schemert, weldra valt de nacht. Het stervende licht doet de kwetsbaarheid van de gedragen ouders nog meer uitkomen. Ons zorgvuldig gedekte tafeltje werd pal tegenover dit imposante doek geplaatst, zodat we er de hele tijd goed naar konden kijken. Zou het echt een

Caravaggio zijn, vroegen we ons keer op keer af. De donkere vlakken, de tederheid van de halfnaakte lichamen die door de schemering lopen, de overrompelende eenvoud en schoonheid van de afbeelding, maar ook de avond, de plek, de erudiete gastheer, alles in ons wil doen geloven dat we naast een echte Caravaggio zitten dineren. Op het middeleeuwse buffet naast ons prijken maar liefst drie grote Etruskische vazen, die qua schoonheid alle vazen die we in de vele musea hadden gezien, overtroffen.

Diego, want zo heette onze kasteelheer, vertelde dat de mooiste vazen in privébezit zijn, omdat de Italiaanse staat, in een poging de vele rovers of *tombolari* van de Etruskische grafkelders te ontmoedigen, er een halve eeuw geleden niet veel voor wilde betalen. Zo gebeurde het dat de meeste, echt bijzondere vazen door de grafrovers aan rijke, Italiaanse families verkocht werden. De middelste vaas was een afbeelding van een dionysisch tafereel: een man en een vrouw zitten bevallig aan bij een banket, terwijl om hen heen dansers en fluitisten het feest opluisteren. Terwijl onze gastheer het ene na het andere fijnzinnige gerecht opdiende, werden mijn partner en ik onwillekeurig die vaas binnengezogen en waanden we ons voor de duur van de avond dat Etruskische paar. Want alles was pure levenskunst wat hier de klok sloeg. Verbijsterd over de schat aan kunst die hier zomaar aan de muren hing, ontroerd door het hoffelijke gedrag van de kasteelheer, die zich zo gastvrij voor twee toevallig in de buurt verzeilde Nederlanders inzette, verbaasd ten slotte over de kwaliteit van het eten, dat allesbehalve 'een beetje pasta met vlees' bleek te zijn, waanden we ons voor even in het oude Etruria. Hoewel we al vaker in de buurt heerlijk hadden gegeten, overtrof deze avond alles. Na de klassieke bruschetta met tomaat, uiteraard besprenkeld met eigen olijfolie, volgden verrukkelijke anti-pasti als krokante, in bladerdeeg gebakken hapjes van kaas en ham, een roomzachte lasagna van diverse kazen en echte witte truffels. Vervolgens de malste biefstuk ooit, aan tafel geflambeerd in calvados. De maaltijd werd afgerond met frambozenijs, dat smaakte als een ijskoud bakje vers geplukte frambozen. Bij de koffie kregen we nog de huislikeur ingeschonken, gemaakt van onder meer amandelen en gentiaan. Kortom een godenmaal. Elke smaak was een uiting van levenskunst en liefdevolle aandacht voor alles wat leeft. De rode wijn die op een mengsel van

druif, honing en kers leek, kwam van Diego's eigen wijngaarden nabij Grossetto. Tussen de vele gangen door, spraken we met de kasteelheer, die gelukkig ook de Franse taal goed beheerste, over de geschiedenis van de burcht, over de literatuur, waar hij ook weer veel van wist, over mijn boek over de tijd, - 'ah difficile!' - en over zijn beroemde gasten, zoals Prins Charles, van wie een wat zuinige foto in het gastenboek preek. 'Een leuke prins?', vroeg ik. Diego schudde zijn hoofd. 'No, signora! Geen karakter, geen waardigheid, en vooral: geen smaak!'

Als klap op de vuurpijl kregen we nog een persoonlijke rondleiding door de burcht, met als hoogtepunt de 14de eeuwse kapel met even oude fresco's aan de muren. De hotelkamers waren trouwens geheel in quattro cento stijl opgetrokken, alles even verzorgd en mooi. We namen afscheid, en kregen nog drie flessen eigen olijfolie en zelfgemaakte jam mee. En de rekening? Ach, zei Diego, en hij maakte er een heel bescheiden bedrag van, waarschijnlijk een fractie van wat hij de Engelse kroonprins in rekening had gebracht. Door de zwoele met geuren geknede nacht reden we terug naar huis. In het schijnsel van onze koplampen doken plotseling twee stekelvarkens op, alsof ze zo uit een sprookjesboek ontsnapt waren, gekke fabeldieren met felgekleurde stekels op hun kop. Ze bleven een poosje voor onze auto uit draven, zodat we onze afslag misten en via een zandpad op een afgelegen, 18de eeuwse begraafplaats belandden. We stapten uit en liepen door de maanverlichte poort naar binnen. Een klein kerkje, en een hondertal graven, de meesten boven elkaar gestapeld en allemaal voorzien van brandende kaarzen of van goud-oranje lampjes, en omringd door verse bloemen. In het midden boog een hoge, oude olijfboom zijn takken beschermend uit over de tombes; de bewoners waren al naar de eeuwigheid vertrokken, maar leken door de zorg en de aandacht nog deel van dit leven uit te maken. Zo langzaam mogelijk reden we terug naar huis. Steeds langzamer gingen we rijden, om deze nacht niet te hoeven verlaten en om zo lang mogelijk in deze ervaring te verwijlen, die zowel het leven als de dood viert en de mysterieën van de maan verbindt aan het licht van de zon. We wilden ons kortom nog even 'Etruskisch' wanen.